

אוסף סיפורים שי"ט
מתוך "ליקוטי שמואל"
מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ
eisikovits1@gmail.com

דיאלוג בראדין (יקותיאל יהודה גנזל)

בחור מתמיד למד בראדין של החפץ-חיים. אוהב תורה ויודע לפלפל בה. מעידית שבעידית. חלפה שנה שרדפה שנה שפינתה מקום לשנה שאחריה – ועדיין הבחור יושב על מקומו הקבוע, לומד והוגה בתורה. כוסיות 'לחיים' לא הכין ו'שטיקל תורה' למסיבת תנאים לא היה מונח בחיקו. ובמילים אחרות ... הוא היה בחור מבוגר.

באותו היום ניגש אליו מרנא החפץ-חיים והתעניין אצלו מה מעכב אצלו את השידוך. הבחור השיב בכנות ובישירות: "אני מחפש 'שווער' עשיר שיהיה מוכן להתחייב לזון אותי משך חמש שנים תמימות מיום החתונה, מהסיבה הפשוטה שאני אוהב את התורה ורוצה להמשיך להתמיד בה וללמוד את דבריה גם אחרי החתונה, אני חלילה וחלילה לא רוצה למצוא את עצמי תר אחד הפרנסה. מי שיהיה מוכן להתחייב על כך – הרי בתו מקודשת לי.. בינתיים לא מצאתי מי שמוכן לשלם לי חמש שנות 'קעסט' ולכן את ספסל הישיבה אני מחמם ובתורה אני עמל"

"החזירו החפץ-חיים שאלה": כמה שנים תרצה לחיות? הבחור נבהל מעט מהשאלה והשיב: "המ... ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה..." המשיך החפץ-חיים מהיכן שהפסיק: "ניחא. נגיד שאתה מוצא מי שמוכן לזון ולכלכל אותך משך חמש שנות לימוד מיום הכלולות. מה תעשה כאשר חמש שנות הדבש תסתיימנה? מאיפה תוכל לזון את משפחתך?" הבחור גלגל עיניים למחצה והשיב את התשובה הידועה, הוותיקה והמנומקת מכל: "אחרי זה, ה' כבר יעזור. יהיה בסדר!"

הצטחק הכהן הגדול מראדין והציב מראה מול עיני תלמידו: "הגע בעצמך. אם כל שנות חייך, החל מעוד חמש שנים, תהיה סמוך על שולחן אביך שבשמים, הרי כבר תוכל להיות סמוך ובטוח על שולחנו של מקום החל מהיום הראשון שלאחר הנישואין... קבל אפוא הצעת שידוכים מהרה ובנה את ביתך".

בסיפור זה נזכרתי הבוקר אחרי ששמעתי דיאלוג אמוני שכמו הועד משמים לאוזני קוראי שמעתי מי שמתלונן על כך שהוא ממתין שכבר תיגמר תקופת הקורונה והוא יוכל להתפרנס ברוגע, בלי דאגות ובלי חששות. השיבו חברו: "הלא עד הקורונה וגם אחרי הקורונה – אינך אלא עושה השתדלות בלבד כאשר הפרנסה היא מן השמים. אם כן האמן שגם כעת פרנסתך היא מן השמים! סמוך ובטח על שולחן אביך שבשמים".

הבטחה בתופת (שיחת השבוע, עלון 1750)

הרב משה שטרן היה רב העיר דרבצן שבהונגריה לפני מלחמת העולם השנייה. בניסי ניסים ניצל מהשואה האיומה, היגר לארצות-הברית, שימש רב קהילה וחיבר את סדרת הספרים 'באר משה'. את נסיבות הצלתו הניסית ממלתעות הרשע תיאר בהקדמת ספרו:

מאז ומתמיד היו חביבים עליי ספריו של רבי אריה-לייב גינזבורג (מחבר הספר 'שאגת אריה'). אהבתי לעיין בדבריו המלאים גאונות נפלאה וחידושים מבריקים. קבעתי לי לימוד קבוע במסכתות ראש השנה, חגיגה ומגילה, כדי שאוכל להתמצא בספרו המעמיק, 'טורי אבן', שעוסק בהן.

בשנת תש"ד, בין פורים לפסח, השתלטו הנאצים הארורים על הונגריה. בתוך זמן קצר הכריזו על הפרדת היהודים מכלל האוכלוסייה וריכוזם בגטאות. סמוך לחג השבועות נבנו חומות הגטו בעירנו, דרבצן.

יותר מעשרת-אלפים נפשות מבני העיר, עם עוד אלפים שנאספו מעיירות וכפרים סמוכים, נצטוו להצטופף יחד במרחב קטן. החיים נעשו קשים. למצוקה ולרעב הצטרפו עתה מחלות, שנגרמו בשל התברואה הירודה.

יום אחד, בעודי צועד בין סמטאות הגטו האפופות אווירת נכאים, פגשתי רב שהובא מאחד הכפרים. הוא הזמין אותי לחדרו, פתח מזוודה והראה לי אוצר שלא יסולא בפז: ספרי קודש רבים שהשכיל להציל מביתו. סקרתי את הספרים בגעגוע, ולפתע נתקלו עיני בתגלית מדהימה – הספר 'גבורות ארי', של רבי אריה-לייב גינזבורג, על מסכת תענית – ספר שטרם זכיתי לראות.

התמלאתי תשוקה גדולה לעיין בספר. הלוא מסכת תענית אינה נחשבת מורכבת במיוחד, ורציתי מאוד לגלות כיצד מצליח רבנו לפלפל במסכת זו דווקא. הפצרתי לפני הרב להשאיל לי את הספר. כשנוכח בכנות רצוני, ניאות.

שמחתי לא ידעה גבול. בתוך רגעים נשאבתי לעולם אחר. חומות הגטו נמוגו. לא שמעתי את נביחות הכלבים ואת שאגות הקלגסים הארורים. גמעתי בצמא דף אחרי דף, משתומם ומתפעם מרוחב דעתו של המחבר, איך הוא צולל למעמקי סוגיות קשות כסלע, מבקע אותן בסברותיו הנוקבות, ואז שט בקלילות במרחבי ים התלמוד, להביא הוכחות לדבריו ממקורות מרוחקים.

כך עברו עליי יום ועוד יום. הספר לא מש מחיקי, והוא שימש לי קרן אור בתוך האפילה הנוראה. עד שיום אחד פרצו הגרמנים אל תוך הגטו והחלו לרכז את כולנו. האוויר התמלא צווחות אימים, הצלפות שוטים ונביחות כלבים מזרי אימה.

באותה עת עמדתי בדף ח"י במסכת תענית ובסוגיה המקבילה בספר 'גבורות ארי'. הנאצים כבר היו בבניין. סובבתי את ראשי לעבר השולחן, שעליו היו מונחים שני הספרים היקרים לליבי. זה היה מבט של פרידה.

מאותו רגע נפערו לפנינו שערי הגיהנום. מנת הסבל שנחלנו לא תתואר. נשלחתי למחנה ברגן-בלזן הידוע לשמצה. מוטל על דרגש נוקשה, סובל מחולשה ומרעב, בהכרה מעורפלת, אני מתכנן את המפגש הקרב עם בני משפחתי, הוריי ורבותיי, שעלו בסערה השמימה בכבשני אושוויץ.

כמעט ניטלה ממני רוח החיים, ולפתע צפה תמונה אל מול עיניי: אני נלקח מביתי בגטו דרבצן, אוחז בידו של בני מרדכי-ניסן, בן השנה וחצי, נושק למזוזת הפתח, נותן מבט אחרון בבית הריק, ועיניי המלאות דמעות נחות על מסכת תענית והספר 'גבורות ארי'.

הרגשתי שוב את דמעותיי מרטיבות את לחיי. פתאום נצנצה במוחי מחשבה חדה ובהירה. אם יזכני ה' ואצא בשלום מהתופת, אסיים את לימודי במסכת תענית עם ביאורי 'גבורות ארי', ואדפיס את הגיגי וחידושיי בספר מהודר.

שוב כבשו אותי הגעגועים ללימוד בתורה הקדושה, ובזכותם ניעורה בי תקווה מחודשת לשרוד במקום הנורא שבעולם. ואכן, בל' בניסן תש"ה פתחו חיילי ארצות-הברית את גדרות המחנה וזכיתי לצאת לחופשי, עם עוד כאלפיים אסירים.

בראש חודש אב חזרתי לדרבצן. רחובות היהודים השוממים העידו בלי מילים על השבר הגדול שפקד אותנו. רגליי נשאוני אנה ואנה, עד שנתקלתי בערימות גדולות של ספרי קודש, שהנאצים הארורים התעתדו לגרוס לצורך מחזור.

פתחתי את החבילה הראשונה וכל גופי נאחז צמרמורת: בראש הערימה היו מונחים מסכת תענית והספר 'גבורות ארי', שנלקחו משולחני בגטו!

השנים חלפו. היגרתי לארצות-הברית, שיקמתי את חיי וקיבלתי עליי עול הנהגת קהילה מעטירה. יום אחד נתקלתי בדברי רבנו המאירי במסכת תענית: "יחיד או ציבור שאירעה להם סיבה המונעתם מלעשות מצווה או מעשה שמחויבים לעשותו, יהיו מתכוונים להיות מחשבתם נקייה לעשות אותו כל זמן שיהיה בידם לעשותו".

כברק היכה בי זיכרון ההחלטה ההיא בברגן-בלזן. שקדתי אפוא על לימודי מהמקום שבו עצרתי, באותו יום מר בגטו, ובחסד ה' זכיתי להדפיס את ביאוריי בספר 'גבורות ארי על מסכת תענית' עם ביאור 'באר משה', להרבות את גבול הקדושה.

העט המיוחדת [מתוך 'אוצרותיהם אמלא']

הרב הגאון רבי אברהם רוזנברג שליט"א - בנו של ראש ישיבת 'סלבודקה' הגאון רבי ברוך רוזנברג זצ"ל - מספר: בערוב ימיו של אבי מורי, כשגילו נשק לגיל גבורות, הוא הוזמן פעם לחתונת תלמיד. הוא ירד מביתו ברחוב שפת אמת בבני-ברק, ונכנס למכוניתו של אחד התלמידים, שנועד במיוחד כדי להביאו לשמחה. אולם עם כניסתו למכונית נזכר כי שכח דבר מה בבית, בבקשת מחילה מראש שאל רבי ברוך את התלמיד אם יאות להמתין לו דקות אחדות, כי נזכר כעת ששכח דבר חשוב בבית ועליו לשוב לעלות ולהביאו. הנהג ניסה להציע את עצמו לעלות במקומו, אך נתקל בסירוב עיקש: "רק אני יכול לעשות זאת" - נימק הרב.

רבי ברוך יצא מהמכונית, טיפס את גרמי המדרגות עד לביתו בקומה השלישית, וחזר כשהוא מאומץ, נושם ונושף בכבדות. התלמיד המסוקרן הפציר ודחק ברבי ברוך לגלות לו מה הדבר הכה חשוב בשבילו טרח לעלות הביתה שוב, ורבי ברוך נאלץ לגלות לו את הסיבה המאלפת והצריכה תלמוד: "הן היום בדורנו השתנה קצת העניין של שמחת חתן וכלה. היום נהוג בכל חתונה להזמין צלם שינציח את האירוע. סבור אני שגם זה חלק משמחת חתן וכלה, כי הרי לאחר החתונה מעיינים בתמונות וזה מחזיר את הרואים אל אותם רגעים שמחים בחתונה, וגורם להם הנאה מיוחדת. אולם בזמן האחרון גיליתי כי הצלם מנציח גם את רגעי כתיבת הכתובה וסידור הקידושין, ולא רק את החתן הכלה והשושבינין, אלא אף את הרב המסדר קידושין. אלא שדא עקא העט המונח בכיסי אתו הייתי משתמש לכתיבת הכתובה בחתונת תלמידים היה עט פשוט מידי... לכן הלכתי באחד הימים לקנות עט יפה ומכובד יותר, עט המצופה בצבע זהב, שישמש אותי במיוחד עבור אירועים שכאלה. תמיד שאני מוזמן לסדר קידושין אני משתדל לקחת איתי את העט הזה, כדי שלחתן ולכלה תהיה הרגשה טובה יותר, מכך שהתמונות יצאו יותר יפות, והרי אם באפשרותי לעשות זאת בנקל למה לא לעשות זאת?!!...". קודם, כאשר נכנסתי למונית, הטעים רבי ברוך, "נזכרתי כי שכחתי את העט בבית, ופשוט עליתי לקחתו."

הוסיף הבן רבי אברהם: "הרי מי שהכיר את אבא זצ"ל, יודע שכל הווייתו הייתה תורה. שקיעותו העצומה בתורה הייתה לשם דבר, הן בהיותו אחד האריות שבכולל 'חזון איש', והן בשמשו בקודש כראש ישיבת סלבודקה. מפליא היה לראות איך שעות ארוכות הוא לא היה זז ממקומו, בעודו עמל ויגע בתורה בצורה מדהימה. כמה קשה להאמין עליו ששם לב לפרט מזערי כזה ושייחס לו בכלל חשיבות. אין זה אלא מפני שעם כל הגדלות התורנית שלו, ליבו היה מלא וגדוש ברצון עז להיטיב לבריות. " בינו נא זאת! ראש ישיבה למעלה מגיל שמונים, שזכה במשך שנות דור להעמיד אלפי תלמידים, ולא היו לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה והלכה, טרח בגילו המבוגר לטפס מספר קומות בטרחה מרובה, בשביל מה? כדי שהתמונה של הזוג תצא מעט יותר מוצלחת... לא נתפס! כמה רגישות, כמה טוב עין, כמה רוחב לב מונח בהנהגה מופלאה שכזאת!.

התפילה שעוקפת את התור... (הגש"פ "בצלו חמדת" עמ' שסו)

סיפר יהודי חשוב: לילה אחד ישבתי בחדר ההמתנה וחיכיתי להיכנס למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל. ישבו שם עוד כמה תלמידי חכמים וחיכו. פתאום הגיע לשם יהודי שלא היה נראה שומר תורה ומצוות ונכנס מיד. כולם התפלאו כיצד הכניסו אותו בלי תור. לאחר שיצא הסביר הנכד, שזה היה רופא שהגיע לבדוק משהו אצל רבנו, ולכן נכנס ללא תור. בהגיע תורי אמרתי לרבנו שכעת התחווירו לי דברי ה"נפש החיים" שתפילה על צער ה' מתקבלת מיד, כי הנה כולנו ישבנו וחיכינו בתור, והוא נכנס מיד. ומדוע באמת נכנס, במה היתה עדיפותו עלינו? אלא, שאנחנו צריכים את רבנו עבור הצרכים שלנו ובזה יש תור, אבל הרופא הגיע עבור רבנו ולזה אין צורך להמתין בתור. כך אדם המבקש גשמיות לעצמו-יש תור, לא תמיד התפילה מתקבלת מיד, אבל אם מבקש על צער השכינה - תפילתו 'עוקפת' כביכול את התור ומתקבלת מיד. חייך רבנו ואמר: "אבל אדם צריך להיזהר שלא לרמות את עצמו שהוא בוכה על צער השכינה, ובאמת בוכה על עצמו..."

טיטוס טיטוס איכה (מאורות דף היומי, גליון 1104)

נהג המונית, איטלקי בעל שפם עבות, שפשף במרץ את כפות ידיו הגדולות והביט במחזה התמוה שנגלה לעיניו מבעד לאדים שכיסו את שמשות הרכב. בעודו מסובב את כפתור החימום למקסימום האפשרי, עקב במבטו אחר ההלך המבוגר שבוסס את דרכו בשלג העז. מלווהו של המבוגר הושיט לו יד ותמך בו, ולא פעם כבר היה הנהג בטוח כי עוד רגע קט יהיה עליו לצאת מן המונית החמה ולהרים את שניהם מן הקרקע החלקלקה. פתיתי שלג עבים כיסו במהירות את שני ההולכים ובמהרה הפכו שניהם לגושי קרח המדדים באיטיות לעבר מטרה בלתי מזוהה. שקט מוחלט שרר באזור. האנשים כולם היו ספונים בבתיים, חיי המסחר השתתקו לחלוטין והוא עצמו התפלא מדוע ההין לצאת לנסיעה עם מוניתו ביום סגרירי שכזה. במהלך הנסיעה מלמל הנהג משפטים בלתי ברורים באיטלקית שמהם השתמעה בבירור אי שביעות רצונו מן הנסיעה המוזרה שנקלע אליה, אך משהו עמוק ורחום במבטו של הנוסע המבוגר כאילו אמר לו: יקירי, אל דאגה, אנו נגיע ונחזור, והכל יהיה בסדר.

בינתיים כבר הספיקו ההולכים להתקדם ולהגיע אל מחוז חפצם שהיה כעת גוש שלג ענק מתחת למעטה הלובן, עמדה לה זה מאות רבות בשנים עדות אילמת לאפסותו של האדם שמן העפר בא ואל העפר ישוב. היה זה שער טיטוס המפורסם שנבנה כאות ועדות לנצחוננו המרשים של המצביא הרומאי. השעה היתה שעת אחר צהרים מאוחרת. ההלך המבוגר הציץ בשעונו וחישב במהירות מהי השעה כעת בארץ ישראל, ופניו נמלאו נחת. בשעה זו יושבים מאות בחורים בישיבתו המפורסמת - ישיבת פוניבז' - שהקים בעשר אצבעותיו, והוגים בתורה בשקידה. מלווהו של הפונוביז'ער רב, הר"ר ד"ר רוטשילד ז"ל, המתין בשקיקה ובקוצר רוח לדעת על מה ולמה הטריח ראש הישיבה את עצמו בכפור חודר עצמות שכזה אל שער טיטוס. תקופה ארוכה שהוא מכיר את הרב ויודע את מנהגו שבכל יום שישי החל מבקריו של יום מתפנה הגאון מכל ענייניו וטרדותיו, ומכין עצמו לקראת שבת מלכתא, ואילו ביום שישי זה, בשעת אחר צהרים מאוחרת ביקשו הרב במפתיע להזמין מונית. לא עזרו לו כל הסבריו של ד"ר רוטשילד המלווה המסור, שהיום אינו ראוי לצאת מבעד למפתן בית המלון ואף בעל מונית לא יהין להוציא את אפו מחוץ לביתו ביום שכזה, אך הרב פסק וכך היה.

תמיהתו גדלה במפתיע מששמע את הרב פונה אל הנהג ומבקש ממנו להסיעם אל מחוז חפצו: שער טיטוס. עתה לאחר שהגיעו סוף סוף אל יעדם יידע הוא אל נכון את מטרת הנסיעה. הוא עמד מן הצד ובחן במבטי הערצה את רבו האהוב. על רקע השלג הלבן הפרוש על היקום נראה "הרב" כמצביא הסוקר מבצר שכבש זה עתה ואף שעל פניו נסוך היה כאב הקרבות הקשים, ברקו עיניו בניצוץ הניצחון. הרב מפוניבז' היטיב את מעילו ומגבעתו כאילו עומד היה למסור שיעור בהיכל ישיבתו, וקולו החזק הדהד על פני אבני הגזית העתיקות: טיטוס טיטוס, אַיִקָה! בעל רגש עז היה הפונוביז'ער רב, וניכר היה עליו שבמשפט זה התנקזו מעיינות רגש נשגבים וטמירים, שננסכו בכוחותיו הבלתי נלאים ובחזונו הצופה מרחק שנות דור, שדחפוהו להתנער מהאפר, מהשכול ומהיגון שאפפוהו בשנות האימה והזעם ולהתחיל הכל מהתחלה, לבנות מבראשית את עולם התורה בארץ ישראל.

נהג המונית שפשף את אפו כדי להיות בטוח שהוא חוזה בהקיע, והרב מפוניבז' המשיך במשאו רווי ההוד: טיטוס, אמר הרב, אתה טיטוס, המצביא הגדול, עלית והחרבת את בית המקדש. חשבת שהצלחת לנצח את עם ישראל ולאבדו ובשער אבנים אלו הנצחת והנחלת לדורות הבאים אחריו את נצחונך הכביר. אולם, ממך לא נותר מאומה! כל תפארת האימפריה האדירה שהקמת ושלתה בעולם כולו, שקעה מבלי להשאיר אחריה רושם, כי אם סימנים קלושים. ואילו התורה הקדושה, תורת ישראל ועם ישראל חיים וקיימים! עם ישראל חי וקיים! קרא הגאון במלא גרונו, ובמבט של ניצחון הסיר את עיניו מן האנדרטה האילמת ושב למלונו.

יוסף הצדיק (מתוק מדבש - הרב ברוך בוקרה שליט"א, עלון 249)

לרגל יום השנה לפטירת הגר"ש אלישיב זצ"ל (כח' תמוז): סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א את המעשה הבא (א' חפץ, יתד נאמן מסעי תשע"ד):

ישבתי בביתי, והגיע שליח מבית המשפט. מדובר היה בילד מבית דתי שגנב כמה וכמה פעמים, תפסו אותו, והאיש הציג בשליחות השופט את הפרטים ואת השאלה: רציתי להכניס אותו לקיבוץ דתי, אך אין מי שמעוניין להכניס אותו, רק בקיבוץ של 'השומר הצעיר' ליד באר שבע. בקיבוץ ההוא, 'בין אדם למקום' לא יהיה לו כלום. אבל הם לכאורה יוכלו לעשות ממנו בן אדם, ילמדו אותו חשבון וכתובה כדי שיכנס למסלול של ילד רגיל שלא יעסוק בגניבות ומרמה, וכאשר חלילה רק ינסה לגנוב שם משהו, יטפלו בו עד הסוף'. מאידך יש דרך נוספת, להכניס אותו לכלא לנוער ב'בית ליד', שם אכן יהיה לו אוכל כשר, אבל כאשר ייצא מהכלא הוא יהיה גנב גדול... כי שם תהיה לו 'אוניברסיטה של גנבים' שילמדו אותו מה שלא ידע עד היום ויוסיפו לו חכמה על חכמתו'.

הבטחתי לשליח של השופט שעוד כמה שעות בודדות הוא יקבל תשובה. עליתי לקו 400 ועליתי לירושלים, שאלתי את מרן, והוא השיב: 'להכניסו לקיבוץ החופשי זה ספייה בידיים של לאווים באכילת נבלות וטרפות ושאר איסורים, משא"כ בכלא, מבחינה זו אין ספייה. ואם חלילה ילמד אורחות גניבה, זו כבר בעיה שלו ומצדו, לא שאני עושה את זה בקום ועשה, והוא מצדו יכול לגדול בכלא כיוסף הצדיק. הייתי קצת המום מהפסק, ואז הרב אלישיב הבהיר: עד עתה אמרתי את התשובה מהמבט ההלכתי, אבל אומר לך גם הסבר פשטני עם הוספה וסברא על פי דרך הפשט: אם יכנס לקיבוץ, שם במשך הזמן יחשוב לעצמו כי הוא אדם חשוב, יהיה לו סיפוק מעצמו ועוד יכול להיות חבר כנסת... אבל בכלא הוא יידע כי הוא שפל, ואז יש לו עדיין סיכוי לעשות תשובה ולהתקרב להקב"ה...'

מרן לא הניח אותנו סתם כך, אלא התעניין כמה זמן זו נסיעה מבני ברק ל'בית ליד'. השבנו: כחצי שעה ברכב. מרן הציע לי לבוא לבקר את הילד מפעם לפעם. כך עשינו. העמדנו את האברכים הטובים ביותר, והם גם סיפרו לו ועודדו אותו שהרב אלישיב אמר שהוא יכול לצמוח יוסף הצדיק. נסעתי אז לכלא עם טובי האברכים, וברוך ה' הוא אכן למד תורה בכלא ובסוף התחתן, וכיום הוא יהודי יקר שומר תורה ומצוות וגם בנה בית לתפארת... מצד אחד מרן פסק לכלא ומאידך דאג לו שיזכה להיות יוסף הצדיק'.

מעטפה משמיים (האמנתי ואספרה)

לפני שאני מתחיל, וידוי קטן. אני קורא קבוע של סיפורי השגחה ולא פעם אומר לעצמי בתום הקריאה: נו, באמת. לכולם מתרחשים אותות ומופתים, ניסים ונפלאות? הרי בחיים זה לא עובד כך. כעת מוגשת התנצלותי. אני מבקש מחילה ממספרי הסיפורים: סליחה שחשדתי בכם... אכן, ניסים מתרחשים יום יום. הנה לכם נס קטן שקרה לי לאחרונה, כשאני כותב את הדברים ידי רועדת. תמיד אמרו לי ותמיד שמעתי שה' גדול, הוא יכול לעשות הכל ולשלוח שפע בדרכים בלתי צפויות, אבל עכשיו המשפטים הללו נמצאים עמוק בתוכי, אני יודע את זה בוודאות!

אחי בא לבקרנו בארץ לרגל שמחה משפחתית והגיע הזמן להיפרד. הסעתי אותו לשדה התעופה ואמי התלוותה אלינו. לפני שיצאנו ביקשה רעייתי שאשאיר לה סכום כסף כדי לערוך את קניית המזון הגדולה שאנו נוהגים לערוך פעם בחודש. 'הבית ריק, אני חייבת למלא את הארונות כדי שאוכל לבשל ארוחת ערב', אמרה. בשל מצבנו הכלכלי הדחוק אנחנו משתדלים לחיות רק ממזומן, ועבור קניה למשפחה ברוכה כמו שלנו אני זקוק לסכום נכבד, אלא שלא היה

לי מאיפה לתת לה כי עד העשירי לחודש נותרו כמה ימים. גירדתי מפה ומשם כמה שקלים ואמרתי לה שהיום לא, לא נוכל לערוך את הקניה לכל החודש. מה יהיה מחר? ה' ירחם עד המשכורת הבאה.

אשתי הייתה מאוכזבת. 'כבר תכננתי לצאת היום לצרכנייה. בשאר ימות השבוע אהיה הרבה פחות פנויה לקניה הגדולה'. ה' גדול, פטרתי אותה, אולי ישלח לי מעטפה משמיים. מי יודע. פניתי ליטול את מגבעתי מהמתלה. ביני לבין עצמי חשבתי שיותר מדיבור של אמונה, זה היה משפט שניסה להקהות את הכאב של המציאות. כי אכן, הייתי כאוב. מה היא רצתה, הרי לא ביקשה תכשיטים או בגדי פאר, רק מצרכים בסיסיים. איננו קונים מותרות, והנה גם בשביל צרכי היום יום לא תמיד יש. לא סיפרתי לה שאני אמור להחזיר מאתיים דולר עוד הערב. בשביל מה לצער אותה?

יצאנו לדרך מוקדם. אחי היה צריך לקבל חבילה כדי להעבירה לעיר מגוריו באמריקה. הידיד שהיה אמור להעביר אותה לידי הבטיח להגיע היישר לשדה התעופה. קבענו להיפגש בנקודה מסוימת אך למרות שהדקות חלפו לא ראינו אותו. אחי התחיל להילחץ שהוא מפסיד את הטיסה שלו, מצד שני היה זקוק לחבילה בדחיפות. נחלצתי לעזרתו וסיכמתי אתו שאנסה ליצור קשר עם ידידו ולאתר אותו במתחם הענק בעוד הוא פונה למסלול הבידוק. אחרי דקות ארוכות ענה הידיד. הוא עדיין לא הגיע לשדה התעופה בשל הדרכים הפקוקות. סיכמנו שיתקשר אלי כשמגיע. ומה נעשה במקום בשעה הקרובה? אמי הציעה שנלך לטייל במתחם הקניות ואולי תמצא כמה דברים נחמדים לנכדים.

הלכנו ממתחם למתחם, פוגשים תיירים נכנסים ותיירים יוצאים, שלל טיפוסים צבעוניים. בין המון האדם בלטה דמותם של שני תיירים מאפריקה. הם היו גבוהים בצורה ניכרת, שחורים מאד. אחד מהם היה עטוי באריג ססגוני בשלל צבעי האדום-כתום-ירוק הקשור מעל כתפיו. ראינו שהם מחפשים מישהו, עמדו בצד והתבוננו בזרם העוברים ושבים. לפתע הם ראו אותי, בזקני הארוך והמאפיר ובלבושי השחור. עינינו נפגשו. האפריקני ניגש אלי ושאל באנגלית: אתה רבי? אני דובר את השפה היטב והנהנתי בראשי. כן. אמנם אני יהודי פשוט, אבל בשבילו רבי, לא פחות. תוכל לברך אותנו, שאל האפריקני בהכנעה. בהחלט, אמרתי בחביבות, למה לא? לתדהמתי הוא התכופף למלוא קומתו וציפה שאניח את ידי על ראשו. אמי עמדה מן הצד משועשעת. ואני זרמתי עם הסיטואציה. הנחתי את ידי על ראשו ובירכתיו בשטף מכל הלב. שתהיה לכם הצלחה בכל אשר תפנו ובכל מה שאתם עושים, שיהיו לכם ילדים טובים, פרנסה בשפע וברוח, חיים טובים... כך איחלתי ובירכתי במיטב הברכות. השניים עמדו שם ביראת כבוד ולא גרעו ממני עין. ממש אור לגויים.

כשתם הטקס בן המספר דקות הם אמרו 'שלום' בעברית. אני פניתי לחניה, והם פנו לדרכם. בעודי מנסה לאתר את הדרך הקצרה לחניה שמעתי קול קורא מאחורי. אלו היו הצמד שבירכתי. נעצרתי והמתנתי להם. אולי הם רוצים עוד כמה ברכות? האפריקני ניגש אלי והניח בידי מעטפה מאורכת. לפני שהספקתי לקלוט מה קורה פה השניים נעלמו. תחבתי את המעטפה הדקה בכיס מעילי כלאחר יד ורציתי להמשיך. אולי הם זוג מיסיונרים שרוצים להפיץ את משנתם בדרך זו. אולי המעטפה מכילה חומרים מסוכנים? אולי הם רצו להפיל אותך בפח? נחרדה אמי. נופפתי את ידי בביטול, אך אמי המסוקרנת דחקה בי שאפתח אותה. הצצתי בתכולה בזהירות. לא חומרים ולא חומר מיסיונרי. שטרות היו שם, מגוהצים היטב. שני שטרות של מאה דולר כל אחד, ועוד חמישה שטרות כחולים-מגוהצים, כל אחד של מאתיים שקלים. זה היה הזוי ומוזר. ניסיתי לאתר במבטי את הצמד הזה, אבל הם לא נראו ברדיוס הקרוב.

מספר דקות לאחר מכן הופיעה החבילה שהיינו אמורים לקבל עבור אחי. לשמחתי הצלחנו להעביר אותה דרך מכר אחר שפגשנו, אף הוא אמור לטוס עם אחי. הכל סודר על הצד הטוב ביותר, עם תוספת מפתיעה שלא חלמנו עליה... נכנסתי למכונית אחוז פליאה והשתוממות. בדרך העולה ירושלמה התחלתי להבין מה בעצם קרה פה. הגעתי לעיר הקודש כשהמעטפה בוערת בכיסי. מאתיים דולר פלוס אלף שקלים, הסכום המדויק אותו אני צריך היום. הבטחתי לך מעטפה משמיים, אז הנה, הצגתי לאשתי את השטרות הכחולים. את יכולה היום לצאת ולערוך קניה, בדיוק כמו שרצית. מעטפה משמיים, היא חייכה. לאיזה חבר אתה קורא 'שמיים'? היא הייתה בטוחה שלויתי את הכסף.

כינסתי את ילדי וסיפרתי לבני משפחתי את קורות השעות האחרונות. היה לי חשוב להעביר להם את המסר. משמיים נקבע שאקבל את הסכום הזה, אמרתי להם. בלי שאעבוד עליו ובלי שאזיע למענו. אפילו התאריך בו אקבל את הכסף נקבע מראש. אני אמרתי 'היום לא', וה' אמר 'היום כן' והוכיח שהוא יכול הכל, בכל רגע, ובאופן לא צפוי, "וידעת היום, והשבותך אל לבבך".